

Punktskriftsläsning

Sammanfattning av läsarundersökning 2013

Dokumentattribut	Information
Titel	Punktskriftsläsning
Dokumentägare	Myndigheten för tillgängliga medier, MTM
Dokumenttyp	Rapport
Version	2015-1

Innehåll

Innehåll	2
2 Abstract	3
3 Inledning	3
3.1 Bakgrund och syfte	3
3.2 Begrepp som används i rapporten	4
4 Metod	4
4.1 Kvalitativ förstudie.....	4
4.2 Kvantitativ undersökning	4
4.2.1 Urval.....	5
4.2.2 Utformning av enkät	5
4.2.3 Genomförande och utfall	5
5 Resultat	6
5.1 Teknisk utrustning.....	6
5.2 Läsvana	7
5.2.1 Hjälpmedel vid läsning.....	8
5.3 Kännedom om och användning av MTM:s tjänster och produkter ..	9
5.4 Punktskriftsböcker.....	11
5.4.1 Bildbeskrivningar	14
5.4.2 Taktila bilder	15
5.5 Tidningar.....	17
5.6 Om MTM.....	18
6 Sammanfattning och slutdiskussion	18

2 Abstract

På uppdrag av Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, genomförde Markör Marknad och Kommunikation AB 2013 en undersökning om behov och önskemål hos vuxna punktskriftsläsare.

Man utförde både en kvalitativ och kvantitativ undersökning. Målgruppen var alla registrerade som punktskriftsläsare hos MTM. Totalt genomfördes 573 intervjuer

I undersökningen ställdes frågor om:

- teknisk utrustning
- läsvana
- punktskriftsböcker
- tidningar
- MTM och MTM:s tjänster och produkter

Genom undersökningen kan vi dra slutsatsen att många i målgruppen väljer teknisk utrustning beroende på vilken typ av text de skall läsa. De flesta av de intervjuade betraktar sig som vana punktskriftsläsare. Kännedomen om MTM:s tjänster är hög och myndigheten får goda omdömen vad gäller tillgänglighet och bemötande. Vad gäller tidningarna fanns det en efterfrågan efter mer specialiserade tidningar inom olika intresseområden såsom mat, hälsa, teknik och data.

3 Inledning

MTM:s uppdrag är att se till att personer med läsnedsättning får tillgång till litteratur och dagstidningar på de sätt som passar dem. Personer med synnedsättning utgör en självklar del av de olika målgrupperna. Det finns mer än 15 000 punktskriftstitlar i MTM:s bibliotek. På myndigheten finns även en punktskriftstjänst som överför tryckta texter till punktskrift. En vision för myndigheten är också att utveckla servicen och bidra till att upprätthålla punktskriftskunnandet.

3.1 Bakgrund och syfte

MTM:s vision är ett samhälle där alla medier är tillgängliga och myndigheten bedriver i enlighet med det ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att förbättra sina tjänster gentemot personer med läsnedsättning. Markör Marknad och Kommunikation AB fick 2013 i uppdrag av MTM att undersöka vuxna punktskriftsläsares behov och önskemål.

Syftet var att kartlägga de behov och önskemål vuxna punktskriftsläsare har och vilka hjälpmedel de använder sig av.

Markörs rapport presenterades i oktober 2013. Den här sammanfattningen är en bearbetad version av det material som företaget ursprungligen levererade. I sammanfattningen redovisar vi ett urval av svaren där målgruppens preferens vad gäller teknisk utrustning vid läsning, läsvanor och även om MTMs tjänster och bemötande presenteras.

3.2 Begrepp som används i rapporten

Punktskrift

Punktskriften är en taktil skrift som man läser med fingertopparna. MTM gör böcker för vuxna, barn och ungdomar, i varierande utformning och för olika behov. Myndigheten producerar även tidningar i punktskrift.

Punktskriftsnämnden

Punktskriftsnämnden är en statlig nämnd som har till uppgift att främja och utveckla punktskriften som skriftspråk för personer med synnedsättning. Nämnden är en del av MTM.

Talböcker

En talbok är en inläst version av en utgiven bok. MTM producerar både talböcker och taltidningar till personer med läsnedsättning.

Taktila bilder

För att en bild ska bli tillgänglig för en person med grav synnedsättning krävs att linjer och ytor är upphöjda. Dessa bilder kallas taktila bilder eller reliefbilder. Ögat uppfattar fler detaljer än vad fingertopparna gör, så en taktil bild ska vara enkel och utan onödiga detaljer. I barnböcker förekommer enstaka bilder som illustrerar något i berättelsen, som till exempel ett djur. I vuxenböcker är det ofta bilder som är svåra att beskriva i ord, till exempel kartor, diagram eller tekniska beskrivningar.

4 Metod

Undersökningen genomfördes i två delar. Först en inledande del som bestod av en kvalitativ förstudie. Syftet med förstudien var att få en förståelse för hur målgruppen läser punktskrift och hur de använder olika hjälpmedel. Därefter har en kvantitativ undersökning genomförts bland samtliga punktskriftsläsare.

4.1 Kvalitativ förstudie

Den kvalitativa förstudien genomfördes för att belysa bredden av behov och önskemål inom målgruppen. Undersökningen har genomförts med hjälp av djupintervjuer via telefon och har följt en samtalsguide som utformats av Markör och MTM. I djupintervjuerna gavs den intervjuade möjlighet att fritt berätta och föra resonemang om de olika områdena i samtalsguiden och Markörs projektledare modererar samtalet. I undersökningen ingick en person med dövblindhet och då ställdes frågorna via e-post. 10 personer intervjuades i den kvalitativa undersökningen och resultaten kan inte generaliseras till hela målgruppen.

4.2 Kvantitativ undersökning

Den kvantitativa undersökningen genomfördes också med hjälp av telefonintervjuer. Intervjuerna var utformade som en standardiserad enkät, där frågorna i huvudsak besvarats med fasta svarsalternativ. Ett antal frågor var utan fasta svarsalternativ.

4.2.1 Urval

Den kvantitativa delen av undersökningen genomfördes som en totalundersökning vilket innebär att samtliga registrerade punktskriftsläsare ingick i undersökningen. Urvalet sammanställdes av MTM och levererades sen till Markör. Antalet uppgick till 934 stycken.

4.2.2 Utformning av enkät

Enkäten utformades av MTM i samråd med Markör och baserades på den kvalitativa undersökningen. Den slutgiltiga enkäten omfattade frågor om de svarandes läsvanor, kännedom om MTM och MTM:s tjänster, åsikter om punktskriftsböcker, MTM:s tidningar, *Vi Punktskriftsläsare* och om MTM.

4.2.3 Genomförande och utfall

Datainsamlingen utfördes genom datorstödda telefonintervjuer som genomfördes av Markörs egen intervjuarkår. Inför starten av datainsamlingen anordnades ett särskilt utbildningstillfälle för dem som genomförde intervjuerna. Projektutbildningen leddes av Markörs projektledare samt av projektledare från MTM. Utöver intervjuarkåren deltog även arbetsledare och övergripande ansvarig. Under datainsamlingen har Markör arbetat för att få målgruppen att delta genom bland annat följande moment:

- Enbart använda egna intervjuare vilket ger projektledare och coach full insyn i hela intervjuarprocessen.
- Använda ett språk som marknadsför undersökningens betydelse.
- Engagera MTM i introduktionen av intervjuerna.
- Ha en spridning på uppringningstider vilket optimerar möjligheten att få tag på personen. Detta innebär att en person som inte nås vid ett tillfälle (om inte mötestid bokas in) söks vid en annan tidpunkt vid nästa tillfälle.
- Löpande avstämningsmöten med intervjuare.

Datainsamlingen pågick från torsdag 5 september till måndag 14 oktober 2013. Varje person i urvalet har sökts vid minst tolv tillfällen innan den betraktats som ett bortfall. Av 934 registrerade punktskriftsläsare genomfördes intervjuer med 573 stycken.

Så här såg utfallet ut bland dem som söktes i målgruppen:

Tabell 1. Utfall

Utfall	Antal
Bortfall (ej tillgänglig, ej svar)	98
Annan orsak till bortfall (ex barn, sjukdom)	38
Fel nummer, inkompleta kontaktuppgifter	87
Vägran	55
Utanför målgrupp (de flesta har kunnat, men läser inte längre punktskrift)	62
Dubbletter/redan intervjuad	6
Språkproblem	6
Avlidna	7
Genomförda intervjuer	573
Total	932

I de fall de som utfört intervjuaren fått information om att den person de sökte har avlidit eller inte läser punktskrift har de frågat om information ska vidareförmedlas till MTM. En separat förteckning av dessa lämnades över till MTM.

Efter att ha räknat bort personer som i det ursprungliga urvalet kunde betraktas som övertäckning (dubbletter, utanför målgrupp, avlidna, anställda hos MTM och språkproblem) återstod 857. Svarsfrekvensen för undersökningen var således 67 procent. I jämförelse med andra liknande undersökningar betraktas svarsfrekvensen som god.

5 Resultat

Här redovisas svaren från den kvalitativa och kvantitativa undersökningen på frågor om målgruppens tekniska utrustning, läsvanor och kännedom och omdömen om MTM:s verksamhet.

5.1 Teknisk utrustning

I den kvantitativa undersökningen ställdes en fråga om vilken utrustning som de svarande har tillgång till. Man hade möjlighet att lämna flera svar på frågan.

Tabell 2. Teknisk utrustning vid läsning

		Total	
		Antal	%
1. Vilken teknisk utrustning har du tillgång till?	Dator	453	79
	Punktskriftsskrivare för eget bruk	168	29
	Punktskriftsskärm/punktskriftsdisplay	388	68
	Smartphone (avancerad mobil)	147	26
	Läsplatta/surfplatta/padda	25	4
	Anteckningshjälpmedel för punktskrift	254	44
	Annat	251	44
	Ingen	36	6
	Total	573	100

Som vi ser så hade en stor andel av de svaranden dator och punktskriftsskärm/punktskriftsdisplay. Nästan hälften hade anteckningshjälpmedel för punktskrift och ungefär lika många angav att de hade andra hjälpmedel. Det var inte lika vanligt att ha punktskriftsskrivare och smartphone men 29 respektive 26 procent angav att de hade något av dessa hjälpmedel. Bara 4 procent använde sig av läsplatta.

Samtliga deltagare i den kvalitativa förstudien har en dator som de använder regelbundet. Till datorn använde de tillfrågade skärmläsare och punktskriftsskärm. Flera använde sig även av talboksspelare och MP3-spelare.

Många deltagare uppgav att vilken utrustning de använder beror på vilken typ av text de ska läsa.

5.2 Läsvana

Den kvantitativa undersökningen visar att majoriteten av punktskriftsläsarna anser sig vara vana punktskriftsläsare. Det innebär att 63 procent bedömde sig som vana eller mycket vana punktskriftsläsare vilket kan jämföras med de 15 procent som ansåg sig vara ovana läsare.

Tabell 3. Läsvana

		Total	
		Antal	%
2. Hur van läsare är du av punktskrift, om du själv skulle bedöma?	1 Mycket ovan	23	4
	2	62	11
	3	122	21
	4	100	17
	5 Mycket van	266	46
	Vet ej	0	0
	Total	573	100

5.2.1 Hjälpmedel vid läsning

Vad gäller hjälpmedel för läsning på dator svarade en majoritet i den kvantitativa undersökningen att de använde både talsyntes och punktskriftsskärm, även om vissa föredrog att endast använda punktskriftsskärm eller uteslutande använde talsyntes.

Tabell 4. Hjälpmedel vid läsning

		Total	
		Antal	%
9. Om du väljer att läsa texter på datorn, använder du då oftast:	Endast punktskriftsskärm/ punktskriftsdisplay	39	8
	Endast talsyntes	96	21
	Både och	301	65
	Vet ej	29	6
	Total	465	100

Vi har tidigare sett att gruppen föredrar att använda olika slags utrustning till olika slags texter. I nedanstående tabell visas vilka hjälpmedel användargruppen föredrog för olika typer av text.

Tabell 5. Hjälpmedel för olika typer av text

Läsvanor	Tryckt punktskrift på papper	Dator	Talprodukter
Skönlitteratur	45	17	89
Facklitteratur	34	31	66
Tidningar	55	44	74
Kortare texter	83	88	60
Manualer	32	43	36
Minnesanteckningar	55	59	40
Arbetsmaterial	23	42	29
Studiematerial	16	25	19

När de svarande läser skönlitteratur valde de framförallt att läsa med hjälp av talprodukter. Även facklitteratur och tidningar föredrar man att läsa genom talprodukter. Kortare texter och minnesanteckningar däremot lästes genom punktskrift på papper eller på dator.

I stort sett samtliga som deltagit i den kvalitativa förstudien berättade att de kombinerat olika hjälpmedel beroende på vad det är de skulle läsa.

Det beror på vad det är för text. Skönlitteratur lyssnar jag på som talböcker. Men vissa korta texter som studiematerial läser jag ibland som punktskrift på papper. Jag använder datorn en hel del. Kvinna under 30 år

5.3 Kännedom om och användning av MTM:s tjänster och produkter

Vid intervjutillfället fick respondenterna först spontant svara på vilka tjänster de kände till (spontan kännedom) och därefter lästes de olika tjänsterna upp för respondenterna (hjälp kännedom).

Tabell 6. Kännedom om MTM:s tjänster och produkter

		Total				Total	
		Antal	%			Antal	%
13. Vilka av MTM:s tjänster känner du till?	Lån av punktskriftsböcker	247	43	13b. Känner du även till?	Lån av punktskriftsböcker	314	55
	Lån av talböcker på det lokala biblioteket	157	27		Lån av talböcker på det lokala biblioteket	406	71
	Nedladdning av talböcker	191	33		Nedladdning av talböcker	336	59
	Lån av MTM:s e-text	18	3		Lån av MTM:s e-text	200	35
	Möjligheten att lämna förslag för nya titlar	17	3		Möjligheten att lämna förslag för nya titlar	389	68
	Punktskriftstjänsten	244	43		Punktskriftstjänsten	245	43
	Prenumeration på tidningen Vi Punktskriftsläsare	45	8		Prenumeration på tidningen Vi Punktskriftsläsare	381	66
	Prenumeration på MTM:s andra punktskriftstidningar	86	15		Prenumeration på MTM:s andra punktskriftstidningar	281	49
	Köp av punktskriftsböcker	59	10		Köp av punktskriftsböcker	402	70
	Prenumeration på listan över nya punktskriftsböcker	25	4		Prenumeration på listan över nya punktskriftsböcker	351	61
	Legimus/TPBkatalogen	109	19		Legimus/TPB-katalogen	316	55
	Almanackor i punktskrift	12	2		Almanackor i punktskrift	495	86
	Spel	7	1		Spel	462	81
	Känner inte till några tjänster	123	21		Känner inte till några tjänster	8	1
Total	573	100	Total	573	100		

Resultaten visar att närapå samtliga kände till lån av punktskriftsböcker och lån av talböcker på det egna biblioteket. Och även vad gäller övriga tjänster är det en stor majoritet som känner till dem. Det svarsalternativ som sticker ut negativt är möjligheten att låna e-text som bara 38 procent kände till. 21 procent hade ingen spontan kännedom om några tjänster och 1 procent hade heller inte någon hjälpt kännedom.

Vidare fick de som svarat att de känner till de olika tjänsterna även svara på om de använde sig av tjänsten. De tjänster som störst andel använde sig av är lån av talböcker på det egna biblioteket och prenumeration på *Vi Punktskriftsläsare* – över hälften av de tillfrågade använde sig av de tjänsterna. Även almanackor, lån

av punktskriftsböcker, möjligheten att ladda ner talböcker och legimus.se användes av fyra av tio.

Tabell 7. Användning av tjänster

		Total	
		Antal	%
14. Vilka tjänster använder du?	Lån av punktskriftsböcker	240	42
	Lån av talböcker på lokala biblioteket	348	61
	Nedladdning av talböcker	223	39
	Lån av MTM:s e-text	27	5
	Möjligheten att lämna förslag på nya titlar	140	24
	Punktskriftstjänsten	177	31
	Prenumeration på tidningen Vi Punktskriftsläsare	297	52
	Prenumeration på MTM:s andra punktskriftstidningar	115	20
	Köp av punktskriftsböcker	75	13
	Prenumeration på listan över nya punktskriftsböcker	176	31
	Legimus/TPBkatalogen	224	39
	Almanackor i punktskrift	252	44
	Spel	156	27
	Använder inte några tjänster	14	2
	Total	573	100

De som svarade att de inte nyttjar några av MTM:s tjänster fick i en öppen fråga berätta varför de inte använde sig av tjänsterna som MTM tillhandahåller. Av svaren framgår att de antingen inte upplevde att de hade behov av det eller hade tillgodosett det på andra sätt.

5.4 Punktskriftsböcker

De som läser punktskriftsböcker fick i den kvantitativa undersökningen svara på två frågor om utbud och kvalitet. Omkring hälften av de svarande som instämde i att utbudet av böcker var bra.

Tabell 8. Uppfattning om utbud av punktskriftsböcker

		Total	
		Antal	%
16. Utbudet av böcker är bra.	1 Instämmer inte alls	2	0
	2	16	4
	3	91	22
	4	126	30
	5 Instämmer helt	75	18
	Vet ej	107	26
	Total	417	100

Fyra procent tyckte inte att utbudet av böcker var bra och vad gäller kvaliteten så ansåg åtta procent att punktskriften inte var tillfredställande.

Tabell 9. Uppfattning om kvalitet

		Total	
		Antal	%
18. Punktskriften i böckerna är bra (kvaliteten).	1 Instämmer inte alls	4	1
	2	31	7
	3	85	20
	4	131	31
	5 Instämmer helt	83	20
	Vet ej	83	20
	Total	417	100

De som ansåg att utbudet och kvalitén i böckerna inte var god fick i en följdfråga möjlighet att beskriva vad som kan bli bättre. Man tyckte att korrekturen är bristfällig, att det ofta var tryckfel och ibland dåligt tryck. Det påtalades även att kvaliteten snabbt minskade om böckerna hade lästs av flera.

När det gäller utbudet efterfrågades framförallt fler böcker på engelska och fler lyrikböcker.

Även i djupintervjuerna framkom synpunkter och förslag till förbättringar. Bland annat framkom önskemål om att det borde finnas fler lättlästa böcker för vuxna som lär sig att läsa punktskrift.

- *Jag tycker att MTM ska fortsätta att stötta och stimulera nya läsare, så att de som inte läst så mycket kan fortsätta att bli bättre. Det ska finnas ett stort utbud av lättläst punktskrift, om man är vuxen och ska lära sig måste det finnas bra texter.*
- *Jag tycker att punktskriftsböckerna fungerar bra. Jag har varit nöjd hittills. Det kan vara en del problem med enväglån, det kan vara felaktigheter i tryckningen och försändelserna kan vara dåliga så att böckerna har gått sönder.*

De som svarat att de läste punktskriftsböcker fick en fråga om hur de fick lästips. Frågan ställdes som en flervalsfråga. Den främsta källan till förslag på nya böcker var:

- listan över nya punktskriftsböcker (42 procent)
- legimus.se (29 procent)
- radion (27 procent)
- tidningar/tidskrifter (22 procent)
- TV (18 procent)
- boktips i taltidningen Panorama (8 procent)
- annat – till exempel tips från vänner, bekanta och kollegor (55 procent)

I en följdfråga fick de som svara på hur de skulle vilja få boktipsen. Även denna fråga var ställd som en flervalsfråga. De svarande önskar få boktips från:

- listan över nya punktskriftsböcker (33 procent)
- legimus.se (20 procent)
- radio (17 procent)
- tidningar/tidskrifter (16 procent)
- TV (12 procent)
- boktips i taltidningen *Panorama* (6 procent)
- annat – boktips genom e-post Internet och sociala medier (48 procent)

En av fyra hade ingen åsikt.

En möjlighet att få boktips skulle kunna vara genom en bokklubb för punktskriftsböcker.

Tabell 10. Uppfattning om bokklubb

		T tal	
		Antal	%
22. Skulle du vilja vara med i en bokklubb för punktskriftsböcker?	Ja	96	23
	Nej	304	73
	Vet ej	17	4
	Total	417	100

Frågan ställdes därför till läsarna om de skulle vilja vara med i en bokklubb. 23 procent svarade att de var intresserade av detta.

5.4.1 Bildbeskrivningar

Samtliga svarande fick berätta hur de har kommit i kontakt med bildbeskrivningar i punktskriftsböcker, och vad de tyckte om dem.

Tabell 11. Uppfattning om bildbeskrivningar

		Total	
		Antal	%
23. Har du kommit i kontakt med bildbeskrivningar i punktskriftsböcker?	Ja	298	52
	Nej	265	46
	Vet ej	10	2
	Total	573	100

Tabell 12. Uppfattning om bildbeskrivningars kvalitet

		Total	
		Antal	%
24. Hur bra tycker du att de är?	1 Inte alls bra	7	2
	2	28	9
	3	87	29
	4	84	28
	5 Mycket bra	33	11
	Vet ej	59	20
	Total	298	100

39 procent svarade att de tyckte bildbeskrivningar var bra eller mycket bra. Men en tiondel av de svarande tyckte inte att bildbeskrivningarna gav dem någonting.

5.4.2 Taktila bilder

Målgruppen fick också frågor angående huruvida de använder sig av taktila bilder.

Tabell 13. Användning av taktila bilder

		Total	
		Antal	%
25. Använder du dig av taktila bilder?	Ja	226	39
	Nej, har inget behov	251	44
	Nej, kan inte läsa taktila bilder	75	13
	Vet ej	21	4
	Total	573	100

Den grupp som svarade att de antingen kan eller inte kan läsa taktila bilder fick en fråga om de hade behov eller intresse av att få lära sig/utveckla sin förmåga att läsa bilder. Av dessa var det 51 procent som hade behov eller intresse av att lära sig mer.

Tabell 14. Utveckla förmågan att läsa taktila bilder

		Total	
		Antal	%
28. Har du ett behov eller intresse av att få lära dig/utveckla din förmåga att läsa taktila bilder?	Ja	155	51
	Nej	136	45
	Vet ej	10	3
	Total	301	100

Tabell 15. Fler taktila bilder

		Total	
		Antal	%
26. Önskar du fler taktila bilder?	Ja	162	72
	Nej	51	23
	Vet ej	13	6
	Total	226	100

Den majoritet som använde sig av taktila bilder ville också ha fler.

Tabell 16. Sammanhang för fler taktila bilder

		Total	
		Antal	%
27. I vilket sammanhang skulle du vilja ha fler taktila bilder?	Skönlitteratur	20	12
	Facklitteratur	44	27
	Tidningar/tidskrifter	9	6
	Kortare texter, t.ex. recept	7	4
	Manualer	22	14
	Arbetsmaterial	12	7
	Kartor	100	62
	Studiematerial	27	17
	Faktatexter	35	22
	Annat	49	30
	Vet ej	11	7
	Total	162	100

Det var framförallt fler taktila kartbilder som efterfrågades av målgruppen. Men även fler taktila bilder i facklitteratur och faktatexter.

5.5 Tidningar

De som tidigare i undersökningen svarat att de använder sig av tjänster kopplat till punktskriftstidningar fick svara på frågor bland annat kring utbud och kvalitet.

På frågan om MTM:s utbud var tillräckligt svarade 24 procent ja. 14 procent var inte nöjda och övriga var neutrala förutom hela 42 procent som svarade att de inte visste.

De som inte tyckte att utbudet var tillräckligt fick frågan vad som saknades. Då framkom bland annat önskemål om korsordstidningar, om facktidningar och om radio- och TV-bilagor. Facktidningarna kunde handla om exempelvis mat, hälsa, teknik och data.

57 procent upplevde att kvaliteten på punktskriften i tidningarna var bra. Sju procent av de tillfrågade var inte nöjda med kvaliteten och övriga var neutrala eller hade ingen åsikt.

De som var missnöjda med kvalitén klagade framförallt på korrekturläsningen och hade synpunkter på kvaliteten på trycket.

De svarande fick berätta vad de föredrar för tidningsalternativ:

- Tidningar med färdigt urval ur flera olika tidningar (kallas ibland ersättningstidningar, klipptidningar, urvalstidningar) (13 procent)
- Hela tidningar, samma som på ordinarie marknaden (tillgång till nästintill hela tidningens innehåll, förutom annonser) (33 procent)
- Enstaka artiklar (kunna beställa enstaka artiklar) (18 procent)
- Ibland vill jag ha det ena och ibland det andra (21 procent)
- Vet ej (15 procent)

Frågan ställdes huruvida punktskriftsläsare kunde tänka sig att betala marknadsmässiga priser även för en prenumeration på punktskriftstidningar. Två av tre av de tillfrågade ansåg att det är rimligt att betala fullpris för en punktskriftsprenumeration men hela 14 % hade ingen åsikt i frågan.

5.6 Om MTM

Slutligen ställdes några frågor om myndigheten.

Hälften av de tillfrågade ansåg att MTM:s bemötande var gott.

Endast två procent instämde inte i att MTM hade ett bra bemötande och fick då berätta vad de ansåg kunde bli bättre. De förbättringar som önskades handlade om kompetens, tillgänglighet och bemötande:

- *Jag tycker deras bemötande och tillgänglighet är under all kritik. Det kan vara väldigt svårt att få svar på frågor om man undrar någonting.*
- *Jag tycker det kan bli bättre tillgänglighet. Det är rätt konstiga telefontider.*
- *Jag upplever att man mer aktivt borde kunna lyssna på mig som kontaktar dem. Jag uppfattar att man snarare hänvisar mig till andra än tar tag i frågorna själv.*
- *Tillgängligheten kan bli bättre. Man blir ofta bollad fram och tillbaka för att sedan bli hänvisad till det lokala biblioteket. Det är inte alltid de kan svara på frågor där.*

38 procent svarade vet ej på frågan om bemötande och 10 procent var neutrala.

Man frågade också om myndigheten var lätt att komma i kontakt med. Där instämde 47 procent, 34 procent visste inte och 5 procent höll inte med.

6 Sammanfattning och slutdiskussion

Syftet med den nu genomförda undersökningen var att beskriva vuxna punktskriftsläsares behov och önskemål - att få en bild av hur och vad de läser samt vilka hjälpmedel de använder sig av. Det var även önskvärt att fånga in åsikter om MTM:s tjänster och tillgänglighet. Undersökningen har genomförts i två delar, en kvalitativ förstudie och en totalundersökning bland punktskriftsläsare. Totalt genomfördes 573 intervjuer med läsare.

Resultaten från undersökningen visar att närmare åtta av tio hade tillgång till dator och en stor andel hade även tillgång till punktskriftskärm.

De flesta av de intervjuade upplevde att de var vana punktskriftsläsare. De fick frågor om hur de oftast fick boktips på punktskriftsböcker. Ett vanligt förekommande sätt att få tips var genom listan på nya punktskriftsböcker. Det var även många som önskade få boktips på nya sätt till exempel genom sociala medier. 23% av de som svarade såg gärna att det fanns en bokklubb för punktskriftsböcker.

De som ingick i undersökningen har tydliga strategier för vilka typer av texter de läser med de olika hjälpmedlen som finns tillgängliga. Skönlitterära texter lästes primärt genom talprodukter medan kortare texter och tidningsklipp lästes med hjälp av dator eller som punktskrift. Vidare fanns det en stor andel som läste skönlitteratur dagligen. Det finns en efterfrågan på ett ökat utbud av titlar bland dem som läser punktskriftsböcker.

Kännedomen kring MTM:s tjänster är överlag hög. Nästan samtliga tillfrågade kände till möjligheten att låna punktskriftsböcker och talböcker. När det gäller lån av punktskriftsböcker var det endast 42 procent som svarade att de nyttjar möjligheten. Differensen mellan kännedom och nyttjande av tjänst är även stor när det gäller köp av punktskriftsböcker. Båda dessa skillnader kan förklaras med att fler föredrar att läsa skönlitterära böcker och tidningar i form av talprodukter.

Vad gäller tidningarna finns det en efterfrågan på mer specialiserade tidningar inom olika intresseområden såsom mat, hälsa, teknik och data.

En tredjedel av tidningsläsarna föredrog att kunna läsa hela tidningen. Det finns dock en efterfrågan på olika varianterna av tidningar, så svaren är inte entydiga.

Målgruppen menade att en positiv förändring av tidningar och böcker på punktskrift skulle kunna vara bättre korrektur och punktskriftstryck.

MTM upplevdes generellt som en tillgänglig myndighet med ett gott bemötande. Det finns dock förbättringspotential då svaranden berättar om hur de slussats runt och att de inte alltid fått svar på sina frågor.

Det finns en stor kunskap om vilka tjänster som finns tillgängliga för synskadade och det finns många idéer och förslag på vad som skulle kunna bli bättre för målgruppen. Bland annat önskemål om förbättrade möjligheter att navigera och söka i Legimus och en ännu mer funktionell webbplats.